

своєчасному вжиттю заходів щодо запобігання кримінальним та адміністративним правопорушенням. Нормативне закріплення, у разі необхідності, порядку обміну такою інформацією між правоохоронними та іншими органами; спільному вивченні проблем профілактики кримінальним правопорушенням і розробці пропозицій та заходів щодо їх вирішення; д) підготовці та внесення до відповідних інстанцій, міністерств і відомств спільних пропозицій про усунення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень.

Співпраця у виявленні, припиненні, розкритті та розслідуванні кримінальних та адміністративних правопорушень може полягати у: своєчасному інформуванні правоохоронними органами один одного про відомі їм факти готування чи вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, дізнання або розслідування яких законом покладено на той орган, якому про це повідомляється також у створенні, у разі необхідності, слідчо-оперативних груп з числа працівників взаємодіючих органів для здійснення, у межах визначеної законодавством компетенції, заходів по виявленню, розкриттю та розслідуванню кримінальних правопорушень, у тому числі, скоєних організованими групами та тих, що мають міжрегіональний та міждержавний характер, пов'язаних з наркобізнесом або набули великого резонансу; використанні, за взаємним погодженням, органів Національної поліції, Служби безпеки, митних та інших органів як фахівців для участі у викритті злочинних груп, розслідуванні проявів організованої злочинності, проведенні криміналістичних експертиз і досліджень, для дачі консультацій. Визначення таких працівників у підрозділах, встановлення порядку їх використання та спеціалізації; взаємообмін інформацією, що міститься в централізованих, обласних та інших банках даних.

Повноцінний розвиток Української держави неможливий без створення єдиної стійкої і функціональної правоохоронної системи, як частини сектору національної безпеки [4]. Сучасні виклики і загрози, перш за все гібридні, обумовлені впливом комплексу соціально-демографічних, економічних, політичних, правових, психологічних і технологічних чинників, вимагають системного реагування, адекватної трансформації як усього сектору безпеки, так і системи МВС. А також включення цієї системи у сферу політичних пріоритетів держави.

1. Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>.

2. Про Національну поліцію Закон України від 2 липня 2015 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

3. Про взаєморозуміння між Міністерством внутрішніх справ, Генеральною прокуратурою, Службою безпеки, Державною митною службою, Державною податковою адміністрацією України та Асоціацією начальників поліції, Королівською службою прокуратури Англії та Уельсу, Митницею та Акцизом Її Величності, Національною службою кримінальної розвідки щодо співробітництва у боротьбі з тяжкими злочинами, організованою злочинністю, нелегальною торгівлею наркотиками та інших питаннях, що становлять спільний інтерес: Меморандум // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_035?lang=ru#Text.

4. Безпека для громадян// URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/bezpeka-ta-oborona/bezpeka-dlya-gromadyan>.

Бахчев Костянтин Вікторович
декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИПЛАТУ ДОДАТКОВОЇ ВИНАГОРОДИ КУРСАНТАМ ВНЗ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року в Україні введено воєнний стан у зв'язку із проявом військової агресії російської федерації в бік нашої держави. Згідно Указу Президента України «Про введення воєнного стану» [1] та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2] МВС України (у тому числі в особі органів та підрозділів Національної поліції) уповноважені забезпечувати та здійснювати заходи і повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави.

З метою матеріального забезпечення окремих категорій осіб під час дії воєнного стану рішенням Кабінету Міністрів України встановлено, що на період дії воєнного стану у тому числі і поліцейським виплачується додаткова винагорода в розмірі 30 000 гривень щомісячно, а тим з них, які беруть безпосередню участь у бойових діях або забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, перебуваючи безпосередньо в районах у період здійснення зазначених заходів (у тому числі військовослужбовцям строкової служби), - розмір цієї додаткової

винагороди збільшується до 100 000 гривень в розрахунку на місяць пропорційно часу участі у таких діях та заходах [3].

Разом з тим є певні колізії під час реалізації вказаних положень щодо виплати грошової винагороди. Адже виявилось, що не кожен хто носить форму поліцейського та має спеціальне звання має формальний статус поліцейського та може розраховувати на грошову винагороду. Так, згідно частини 1 статті 17 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції [4].

Згідно листа Голови Національної поліції, зміст якого містить методичні рекомендації та роз'яснення згаданої вище Постанови Кабінету Міністрів України щодо порядку здійснення додаткових виплат поліцейських під час дії воєнного стану, суб'єктами, які мають право отримати такі виплати є поліцейські, які виконують службові обов'язки за штатними посадами або на яких у встановленому порядку покладено тимчасове виконання обов'язків за іншими посадами та тим, які беруть безпосередню участь у бойових діях або забезпечують здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії згідно з відповідними умовами [5]. Саме формулювання «поліцейські, які виконують службові обов'язки за штатними посадами» спричинило колізію правових норм та суспільних відносин, згідно яких курсанти вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) зі специфічними умовами навчання не можуть претендувати на такі додаткові виплати, хоча в умовах дії воєнного стану фактично залучаються для виконання службових обов'язків (наряди, патрулювання, тощо), покладених на них, як на поліцейських, осіб рядового складу, адже ВНЗ зі специфічними умовами навчання не є органами поліції та підпорядковані МВС України.

Ми не погоджуємося з таким підходом та вважаємо, що курсант ВНЗ зі специфічними умовами навчання є поліцейським та має право на отримання додаткових грошових виплат під час дії воєнного стану.

З цього приводу підтримуємо думку Коваліва М.В. та Єсімова СС., які ще два роки тому у своїй науковій роботі доводять положення про те, що «громадянин, зарахований на навчання до відомчого вишу за очною формою, набуває два види статусу – статус здобувача освіти та статус поліцейського. Його права і обов'язки мають освітній характер і регулюються законодавством про освіту, а також передбачені нормативно-правовими актами про проходження служби в Національній поліції» [6, с. 78]. Водночас правозастосування даного положення не знайшло свого відгуку і дотепер.

При цьому, з метою вирішення нормативної та правозастосовної невизначеності окресленого питання, ректором Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (далі – ДДУВС) запропоновано керівництву МВС України виплачувати грошову винагороду курсантам, які несуть службу під час дії воєнного стану, у сумі 30 000 гривень на підставі наказу ректора. Вказана ініціатива підтримана та вже запроваджена у інших ВНЗ МВС України.

Отже, бачимо три шляхи вирішення питання про виплату додаткової винагороди курсантам ВНЗ зі специфічними умовами навчання:

1. Запровадити повсякчасну практику, реалізовану ректором ДДУВС, – на рівні ВНЗ зі специфічними умовами навчання зробити відрахування в якості винагороди курсантам, які несуть службу під час дії воєнного стану, в обсягах, визначених Кабінетом Міністрів України.

2. Запровадити зміни до нормативно-правових актів України щодо уточнення місця курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання в системі Національної поліції України (або курсанти – це поліцейські, які мають рівні права та обов'язки з іншими поліцейськими в рамках наданих їм повноважень; або курсанти – це цивільні особи, адміністративно-правовий статус яких обмежується освітніми процесами, а тому залучення таких осіб до службової діяльності Національної поліції, навіть як додані сили, не є можливим).

3. Оприлюднити відповідними посадовими особами Національної поліції роз'яснення щодо положень Постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 № 168 [3] щодо даної категорії поліцейських – курсантів ВНЗ зі специфічними умовами навчання, тобто безпосередньо надати відповідні уточнення листом або розпорядженням Голови Національної поліції або Міністра внутрішніх справ.

Ми, у свою чергу, підтримуємо вирішення окресленого питання на загально-державному рівні, адже це виключить у подальшому масові звернення до суду з метою компенсації курсантам ВНЗ зі специфічними умовами навчання невиплаченої додаткової винагороди під час дії воєнного стану. Водночас ми наполягаємо на третьому запропонованому нами варіанті, який є більш оперативним та реальним за умов сьогодення.

1. Про введення воєнного стану: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2> (дата звернення 22.04.2022)

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 22.04.2022)

3. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.04.2022)

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 22.04.2022)

5. Про потребу в коштах для виплат додаткової винагороди поліцейським у розмірі 30 000 грн під час дії воєнного стану: лист Голови Національної поліції України від 23.03.2022 № 2220/01/29-2022 (дата звернення 22.04.2022)

6. Ковалів М.В., Єсімов С.С. Курсанти закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України – суб'єкти державної служби в поліції. Питання боротьби зі злочинністю. 2020. Випуск 40. С. 73-80.

Борисенко Тетяна Василівна
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИЛУЧЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ У ВОДІЇВ, ЯКІ КЕРУВАЛИ НИМ В СТАНІ СП'ЯНІННЯ, ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ТРАНСПОРТНОГО ОБОВ'ЯЗКУ

З давніх давен військові конфлікти різних масштабів становлять невід'ємну частину процесу розвитку людства. Сучасний етап розвитку суспільства також супроводжується постійними суперечками, які в деяких випадках призводять до відкритих конфронтацій між різними націями, спільнотами та державами. Не зважаючи на те, що більшість цивілізованих країн світу визнає життя людини найвищою цінністю, людство не змогло відмовитися від військових конфліктів, як способу вирішення протиріч. З огляду на таке, в законодавстві багатьох країн існують спеціальні правові конструкції – надзвичайні режими або режими воєнного стану, які наділяють публічні адміністрації додатковими повноваженнями для оперативного подолання надзвичайних ситуацій, які становлять загрозу конкретному регіону, або державі в цілому. Українське законодавство не є винятком.

Правовою основою для введення воєнного стану в Україні є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та відповідний указ Президента України про введення воєнного стану в Україні, або в окремих її місцевостях, що затверджується Верховною Радою України.

Так, в статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» під воєнним станом розуміється «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [1].

Зважаючи на таке визначення, можна стверджувати, що воєнний стан є одним із видів адміністративно-правових режимів, який надає відповідним суб'єктам публічної адміністрації повноважень тимчасово обмежувати конституційні права і свободи людини і громадянина та права і законні інтереси юридичних осіб виключно для забезпечення і підтримання державного суверенітету, оборони території та охорони громадського порядку.

Як відомо, з 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України на всій території України відповідно до Указу Президента №64/2022 введено воєнний стан, а також відповідно до Указу Президента №69/2022 оголошено загальну мобілізацію.

Саме пункт 8 Указу Президента №69/2022 «Про загальну мобілізацію» покладає на місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування обов'язок всіляко, в тому числі і матеріально за рахунок нерухомого та рухомого майна, забезпечувати потреби Збройних Сил України, Національної гвардії України та інших військових формувань України [2]. Певну зацікавленість становить порядок виконання саме військово-транспортного обов'язку.

Військово-транспортний обов'язок прямо передбачений Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Зокрема, в ст. 6 зазначеного закону визначено, що метою встановлення військово-транспортного обов'язку є задоволення потреб та забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань транспортними засобами і технікою на час дії особливого періоду [3]. Цей обов'язок покладається як на державні органи та органи місцевого самоврядування, так і на приватні підприємства, установи і організації, а також на громадян - власників транспортних засобів.

Більш детально зміст військово-транспортного обов'язку розкривається в Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про військово-транспортний обов'язок» [4]. Слід